

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 272a/2023

privind controlul constituționalității articolului 48 alin. (4) din Codul educației și a articolului II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023 pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate

CHIȘINĂU

30 ianuarie 2024

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 decembrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 30 ianuarie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La 20 decembrie 2023, dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a depus la Curtea Constituțională o sesizare prin care a solicitat verificarea constituționalității articolului 48 alin. (4) din Codul educației și a articolului II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023 pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (în continuare, Legea nr. 257 din 17 august 2023).

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

2. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

„(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.”

Articolul 111

Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia

„(1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale,

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

(2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

(4) Pămîntul, subsolul, apele, regnul vegetal și cel animal, alte resurse naturale aflate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt proprietate a poporului Republicii Moldova și constituie totodată baza economică a Găgăuziei.

(5) Bugetul unității teritoriale autonome Găgăuzia se formează în conformitate cu normele stabilite în legea care reglementează statutul special al Găgăuziei.

(6) Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii.

(7) Legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament.”

Articolul 126

Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;

d) stimularea cercetărilor științifice;

e) exploatarea rațională a pămîntului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale;

f) refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;

g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;

h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

3. Prevederile relevante ale Codului educației, adoptat prin Legea nr. 152 din 17 iulie 2014, sunt următoarele:

Articolul 48

Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învățământului

„[...]”

(4) Conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului este desemnat prin concurs, în modul stabilit de Ministerul Educației și Cercetării, și numit în funcție, pentru un termen de 4 ani, prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea/prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei. Una și aceeași persoană poate deține funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru cel mult două termene consecutive.

[în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 257 din 17 august 2023]

Articolul 48

Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învățământului

„[...]”

„(4) Conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului este desemnat prin concurs, organizat în baza regulamentului aprobat de Ministerul Educației și Cercetării, și numit în funcție, pentru un termen de 4 ani, prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea/prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei. Una și aceeași persoană nu poate deține funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani, indiferent de întreruperile din activitate.”

[în redactarea Legii nr. 257 din 17 august 2023]

4. Prevederile relevante ale Legii nr. 257 din 17 august 2023 pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate sunt următoarele:

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. I pct. 41, pct. 43 în partea ce se referă la alin. (1), pct. 44 în partea ce se referă la alin. (1) și pct. 69, precum și ale art. III, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2024.

(2) Raporturile de serviciu ale conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului de la a căror numire în funcție au trecut mai mult de 4 ani, ale celor care nu au fost numiți prin concurs, precum și ale conducătorilor care au fost numiți pe perioadă nedeterminată încetează de drept la data expirării termenului de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

(3) Constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin. (2) se face prin act administrativ al autorităților cu competențe legale de numire în funcție, care se emite în termen de cel mult o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi și este adus la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(4) În cazul neemiterii, de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție, a actului administrativ în termenul prevăzut la alin. (3), constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin. (2) se face prin act administrativ emis de ministrul educației și cercetării, care se aduce la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(5) Prevederile alin. (2)–(4) se aplică în mod corespunzător în cazul în care funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului este exercitată prin asigurarea interimatului sau este exercitată temporar de către adjunctul titularului funcției publice în cauză.

(6) În termen de cel mult 6 luni de la data încetării de drept a raporturilor de serviciu în condițiile alin. (2) din prezentul articol, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea/Adunarea Populară a Găgăuziei organizează concursuri pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului și numesc/numește în funcție persoanele care au promovat și câștigat concursul, conform art. 48 alin. (4) din Codul educației nr. 152/2014.

(7) În perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, conducerea organelor locale de specialitate în domeniul învățământului este exercitată de către conducătorii interimari desemnați de Ministerul Educației și Cercetării. În calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin. (2), inclusiv dacă aceasta a deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani.

(8) Persoanele ale căror raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin. (2) și care au deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani pot participa la concursul pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru încă cel mult un mandat de 4 ani.

(9) În termen de 35 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației și Cercetării va aproba regulamentul prevăzut la art. 48 alin. (4) din Codul educației nr. 152/2014.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

5. Autorul sesizării a menționat că, potrivit articolului 48 alin. (4) din Codul educației, în redactarea Legii nr. 257 din 17 august 2023, conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului este desemnat prin concurs, organizat pe baza regulamentului aprobat de Ministerul Educației și Cercetării. Potrivit autorului, norma în discuție contravine dreptului autorității publice locale de a-și gestiona în mod autonom bunurile sale, încălcând articolele 126 și 127 din Constituție. De

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

altfel, în atribuțiile conducătorului organului local de specialitate în domeniul învățământului intră și gestionarea bunurilor care aparțin autorității publice locale.

6. Având în vedere că Ministerul Educației și Cercetării aprobă regulamentul pe baza căruia este ales conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului, autoritatea locală este exclusă din procesul de gestionare a bunurilor proprietății autorității publice locale care țin de domeniul educației.

7. Autorul consideră că aceleași argumente sunt valabile și pentru articolul II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023, care îi atribuie competența Ministerului Educației și Cercetării de a desemna interimatele funcțiilor de conducători ai organelor locale de specialitate în domeniul învățământului.

B. Aprecierea Curții

8. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

9. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale le conferă deputaților competența de a sesiza Curtea Constituțională.

10. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a articolului 48 alin. (4) din Codul educației și a articolului II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023, ține de competența Curții.

11. Prevederile în discuție au fost contestate anterior de același deputat (a se vedea DCC nr. 178 din 12 decembrie 2023). În motivarea prezentei sesizări, autorul a susținut aplicabilitatea articolelor 126 și 127 din Constituție, spre deosebire de sesizarea anterioară care a fost motivată pe baza articolelor 43, 109 și 111 din Constituție.

12. Curtea notează că, sub aparența unor critici noi, formulate prin prisma articolelor 126 și 127 din Constituție, argumentele autorului sesizării se referă la dreptul autorității publice locale de a-și gestiona bunurile, aspect care intră în câmpul de aplicare al principiului autonomiei locale (principiu garantat de articolele 109 și 111 din Constituție). În acest context, în jurisprudența sa referitoare la autonomia locală, în cauzele în care se ridică problema modului de folosință a bunurilor care aparțin autorității locale, Curtea stabilea aplicabilitatea articolului 109 sau, după caz, 111 din Constituție (a se vedea HCC nr. 19 din 31 octombrie 2023, § 36)

13. Acest principiu constituțional este dezvoltat și de legislația infraconstituțională referitoare la autonomia locală. În acest context, Legea privind descentralizarea administrativă stabilește la articolul 4 alin. (1) lit. g) și alin. (2) lit. a) că administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale reprezintă un domeniu rezervat autorităților publice locale.

14. Fiind făcută această clarificare, Curtea menționează că în Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023 nu a putut identifica vreo problemă de constituționalitate prin prisma articolelor 109 și 111 din Constituție în

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 272A/2023

faptul că Parlamentul i-a oferit Ministerului Educației și Cercetării competența aprobării unui regulament pe baza căruia este organizat concursul pentru alegerea conducătorului organului local de specialitate în domeniul învățământului. **Important este faptul ca regulamentul în discuție să nu limiteze în mod excesiv principiile autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice** (a se vedea § 44 din Decizie).

15. De asemenea, Curtea nu poate da curs argumentelor potrivit cărora articolul II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023 ar fi contrar principiului autonomiei locale. În special, cu privire la competența Ministerului Educației și Cercetării de a desemna interimatele funcțiilor de conducători ai organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, Curtea a subliniat că aceasta are un caracter provizoriu. Autoritățile publice locale sunt libere să organizeze concursuri pentru alegerea și numirea plenipotențiarilor acestor funcții (a se vedea §§ 45-47, *ibidem*).

16. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea pune în discuție probleme similare care au fost tranșate prin Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023. Prin urmare, Curtea conchide că sesizarea este inadmisibilă.

Pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea depusă de dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, referitoare la verificarea constituționalității articolului 48 alin. (4) din Codul educației și a articolului II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023 pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 30 ianuarie 2024

DCC nr. 3

Dosarul nr. 272a/2023